

DIE NG KERK SE BUITELANDSE SENDING - GISTER,
VANDAG EN MORE

J.J. Kritzinger

1. Dr J.M. Cronjé se boek oor die buitelandse sending van die NG Kerk¹⁾ is 'n waardevolle hulpmiddel vir die bestudering van die sending. Die boek word reeds met groot waardering gelees en bestudeer en sal sekerlik vir 'n geruime tyd die standaardbron vir gegewens oor ons sendinggeskiedenis bly.

Alhoewel dit miskien oorhaastig mag wees - prof. D. Crafford se geskiedenis oor die binnelandse sending (met insluiting van Botswana, Lesotho en Swaziland) is in die pers - wil ek graag hierdie artikel wy aan 'n oorsig oor die buitelandse sending van die NG Kerk. Aan die hand van bogenoemde boek van dr. Cronjé gee ek veral aandag aan die veranderinge wat oor die jare plaasgevind het. Dit alles moet lei tot 'n vooruitblik: wat is die vooruitsigte vir buitelandse sending deur die NG Kerk?

Gister

2. Die vier klassieke sendingvelde was dié van Malawi (Cronjé, hoofstuk 1), Zimbabwe (hoofstuk 2), Zambië (hoofstuk 3) en Nigerië (hoofstuk 5). Afgesien van die baie verskille wat tussen hierdie vier sendingvelde aangemerkt kan word, is daar basiese trekke in gemeen. Sommige daarvan wil ek nou uitlig.
3. Die eerste kenmerk van hierdie sendingers is die groot en deurslaggewende rol van die pionier-sendelinge. Dit was voorwaar die tydperk van die sendinghelde, die reuse. Ná hulle word alle sendelinge aan daardie historiese reputasie gemeet - jy is òf maar vaal in vergelyking met dié reuse, òf jy probeer allerlei dinge om tog ook jou merk te maak.
4. Om van hierdie reuse te praat, is om onmiddellik te beseft dat ons hier met vaders van die sending te doen het, d.i. paternalisme. Gedurende pioniersjare was dit veral die "hoof vandie sending", maar veral die heel eerste sendelinge, wat 'n onbetwiste leiersrol gespeel het.

In Malawi was dit ds A.C. Murray, die stigter, wat tot 1900 die sendinghoof was. Vanaf 1900 tot 1937 was dit weer ds W.H. Murray. Vir soveel jare was hy die onbetwiste leier dat hy die bynaam "Die Baas" gekry het. Dit het egter

meer op respek en toegeneentheid gedui as vrees. 'n Swart evangelis sê byvoorbeeld van hom: "Hy het nie alleen Hoof geword nie, maar ons vader, grootvader, ons prins Ons wou nie hê dat hy na Suid-Afrika moes gaan nie ... "2).

In Zimbabwe was dit die stigter ds A.A. Louw wat 'n duidelike stempel op die werk afgedruk het. Vir 46 jaar (1891-1937) is hy hoof van die sending, en vir nog 19 jaar na sy aftrede woon hy op Morgenster. Tot vandag is die sending en sendelinge aldaar met sy gees en benadering deurdronge.

Paternalisme het natuurlik met die verloop van tyd 'n baie negatiewe konnotasie gekry. Dit is ook waar dat dit een van die baie ongelukkige neweprodukte van die koloniale tydperk is. Die paternalisme wat hier beskryf is, het egter 'n positiewe inhoud. Die sendelinge het sonder enige twyfel gegaan om te dien, en nie om gedien te word nie. Die omstandighede het sterk leierskap vereis, en sterk leierskap hou altyd die gevaar in van negatiewe outokrasie en "baasskap".

Daar was nooit enige twyfel oor die allerbelangrikste rol van die inheemse medewerkers nie. Trouens, die buiteposstelsel met sy onderwyser-evangeliste was die grondslag van hierdie klassieke sendingpatroon. Maar net so min is daaraan getwyfel dat die blanke sendelinge die hef in die hande moes hê nie.

5. Een van die besondere kenmerke van hierdie pionierssendelinge is hulle roepingsbesef. Wanneer ds C.T. Wood, dosent van die Sendinginstituut, in 1907 op die Afrikakaart die Soedangebied aandui met die woorde: "Hier lê die grootste onbearbeide gebied in Afrika!", tref hierdie woorde die finalejaarstudent George Botha soos 'n pyl in die hart. Hy word die eerste sendeling van die NG Kerk in Nigerië ³⁾.

Besonder aangrypend is die geskiedenis van ds A.A. Louw van Morgenster. Sy gesondheid is sô swak dat hy sy studies moet laat vaar om hom in die Karoo met boerdery besig te hou. Toe die duidelike roepstem na Banjailand (later Mashonaland) kom, bied die sieklike jong boer homself aan ... en onverklaarbaar ... is sy longe "vanself" skoon van die gevreesde tering! Dit is dié sieklike jongman wat 46 jaar aktief en 19 jaar rustend op Morgenster sou werk. ⁴⁾

Hierdie roepingsbesef het die pioniers deur baie moeilike dae gedra en laat deurdruk toe die werk menslikerwys gesproke gestaak moes word. In Malawi duur dit byvoorbeeld agt jaar voor die eerste mense gedoop word. In Mashonaland gebeur dit na vyf jaar, so ook in Zambië. In Nigerië was daar in die eerste twintig jaar slegs ses dopelinge, waarvan ten minste vyf weer teruggeval het! Maar die roepingsbesef - en gehoorsaamheid aan die opdrag van die Here - bly vas.

6. Hierdie vroeë sending het gepaard gegaan met onmeetbare opofferinge. Tsetse, die malariamuskiet en ander tropiese siektes was nog nie getem nie. Talle sendelinge en hulle familieleden word grafwaarts gedra. By 'n besoek aan die ou sendingstasies kan feitlik sonder uitsondering 'n ry grafte van volwassenes en kinders besigtig word. Afgesien van lewensverlies is daar talle meer (onder andere die skrywer van die boek wat ons hier behandel) wat uiteindelik die trope moes verlaat met 'n geknakte gesondheid. Die sendelinge self het dit natuurlik nie so gesien nie. Vir hulle het alles niks getal vergeleke met die voorreg om so hulle Here te dien nie. Die swaarste opofferinge was miskien dat die kinders van so 'n vroeë stadium die huis moes verlaat om onderwys in die suide te deurloop. Tog het in die meeste gevalle die band so wonderlik gebly dat dit opvallend is hoeveel kinders van sendelinge later weer terug is na die veld. Iemand het spottend gesê dat in die sending (veral Malawi en Mashonaland) daar twee groepe sendingpersoneel is: die familie, en die ander. Dit is tog merkwaardig hoe die Murrays (en die Hugos, Blignauts, e.a.) in Malawi, die Hofmeyrs en Pauws in Zambië en die Louws (en Daneels, e.a.) in Mashonaland steeds die kern van die sendingpersoneel uitgemaak het - en hulle is op hulle beurt natuurlik ook weer aan mekaar verwant!
7. Nog 'n kenmerk van dië pioniers was hulle geloofsmoed. Afgesien van die moed wat dit geverg het om "donker" Afrika in te trek en al die ontberinge deur te gaan, was daar die geestelike moed om deur te druk teen alle teenstand in. Maar in ten minste twee gevalle is verhaal van wonders wat vereis is vir die werk om voort te gaan.

Vlak by die begin van die werk in Malawi moes die sendelinge Murray en Vlok hoor dat hulle die reën terughou. "Môre moet dit reën", was die ultimatum⁵⁾. Dit het.

Die biduur vir reën wat ds C.P. Pauw in 1906 moes hou en waartydens dit so begin reën het dat die droogte gebreek is, lei tot 'n groot geestelike deurbraak.

8. Die ander kant hiervan, en dit is die beeld wat die sendende kerkvolk van die sending gekry het, was die avontuurlike en romantiese daarvan. Om met 'n hangmat honderde kilometers in Afrika in gedra te word; om in "die land van roofdier en barbaar" geestelike werk te gaan doen; om die lig te bring in donker Afrika; om barbare te beskaaf, te leer lees en klere te laat aantrek, om die vreeslikste siektes te gaan beveg - en dit alles in lewensgevaar - is 'n reuse avontuur. Dit is niks minder as baie romanties nie, het die mense tuis gedink. Die sendeling is nie alleen bewonder nie, maar ook heimlik beny ... en verag.

Om darem te beleef dat 'n leeu jou hond in die huis kom haal en met hom deur die oop venster spring,⁶⁾ is iets. Ds A.C. Murray, stigter van die Malawisending, is sleg deur 'n luiperd gewond⁷⁾. Ds Louis Murray is in 1925 deur 'n leeu gedood⁸⁾. In Nigerië verdrink mnr Pieter Weyers en eerw. Laurie Roux in die Katsina Alarivier toe 'n seekoei hulle bootjie omkeer⁹⁾. Op Kongwe sterf klein Jan, seuntjie van ds en mev J W L Hofmeyr, van slangbyt¹⁰⁾.

Die sendelinge wat ten slotte doodgewone, hoewel toegewyde, mense was, en die werk wat hulle doen, raak mettertyd op die tuisfront met 'n aura van onwerklikheid en bomenslikheid omgewe.

9. Hierdie sendelinge presteer geweldig. In die koloniale ontwikkelingsstyd lê hulle die grondslag van feitlik die hele institusionele raamwerk van die moderne state. Skole, hospitale en selfs bedrywe word deur hulle aangevoer. Die eerste inrigtings vir die versorging van blindes, dowes, melaatses, weeskinders en ander gestremdes ontstaan op die sendingstasies. Die eerste onderwysers en leraars is deur die sending opgelei.

Die grondliggende werk wat gedoen is op die terrein van die taal en lektuur kan nie hoog genoeg geroem word nie.

In Nigerië werk 'n hele reeks sendelinge (Malherbe, Strydom, Botha, Orffer, Scott, Gerrits en Van der Merwe) aan die vertaling van die Bybel in Tiv nadat die eerstes eers die taal op skrif gestel het en allerlei grammatika- en woordelyste gepubliseer het.

Mev A.A.Louw stel 'n grammatikaboek en woordelys in Sjona op. Dan volg die groot taak van Bybelvertaling tot 1950. Daarna word die bybel weer in Verenigde Sjona hervertaal.

Netso is die Bybelwerk in Malawi een van die grootste prestasies van die sending, en in besonder van ds W.H.Murray.

10. 'n Verdere kenmerk van hierdie tydperk was die oop deure wat orals ondervind is. Dit was alleen in Mosambiek (destyds Portugees-Oos-Afrika) dat die sending die wind erg van voor gekry het en uiteindelik die werk moes staak. Elders het die deure, ná die aanvanklike probleem van aanvaarding, so oopgeswaai dat die NG Kerk geensins daarin kon slaag om by almal in te gaan nie. Dit wat die sending aan die mense gebring het - veral in die newedienste van skool en hospitaal - was sterk in aanvraag. Die sending was populêr. Nie dat almal hulle by die kerk geskaar het nie, inteendeel: in geen van dié gebiede het die NG sending die meerderheid van die bevolking na Christus oorgehaal nie. Maar die pad was oop, tot ver in die noorde. So anders as vandag.
11. Die sendingmetode en -filosofie wat gevolg is, was dié wat later genoem is die omvattende benadering. Die geestelike werk en evangelieverkondiging was die hoofsaak, maar daaromheen het 'n wye reeks uitgebreide werksaamhede ontwikkel. Sommige daarvan was ten dienste van die evangelieverkondiging (bv. die skoolstelsel met sy klem op leesonderrig), ander was gewoon uit christelike barmhartigheid aangepak (mediese diens, versorgingsdienste), nog ander bedrywe (boerdery, drukkery ens.) was nodig om die groter wordende masjinerie aan die draai te hou.

Die sending het 'n totaal nuwe lewenswyse, 'n nuwe manier van doen gedemonstreer. Sy impak was totaal. Die nadele van hierdie benaderingswyse het natuurlik ook gewys. Die steeds uitgebreide werksaamhede het 'n steeds meer gesofistikeerde administrasie geverg. Meer en meer mense het in diens van die sending gekom. Hierdie groot bedrywighede het geneig om mense meer te beïndruk en te bekoor as die gemeentelike lewe. 'n Kloof het gedreig te ontwikkel - in die oë van die ontvangers - tussen "die sending" en "die kerk".

12. 'n Ander benaming waarmee hierdie soort sending beskryf kan word, is die sendingstasie-benadering. Sendingstasies word gestig waar personeel vestig en waar eventueel allerlei ander bedrywighede tot stand kom. So word 'n sendingstasie 'n voorpos van die "beskawing", oftewel die Weste en sy godsdienste. Alle groot gebeurtenisse en saamtrekke vind hier plaas. Rondom hierdie belangrike plek word 'n netwerk van buiteposte gestig. Hier doen die inheemse mense die werk, so ver as wat hulle toegelaat word, op hulle eie manier. Nogtans is hulle gebind aan die sendingstasie. Die evangelis of onderwyser is daar opgelei en word vandaar besoldig. Die sendeling wat eers die werwingswerk self gedoen het en tussen die mense beweeg het, word nou vasgebind aan al die bedrywighede op die stasie. Nou beweeg hy slegs na die buiteposte as 'n soort inspekteur. Die mense moet inbeweeg na die stasie waar hulle die sendeling kan kom spreek. Dit is hoe die intieme "vader" 'n "baas" word.

Hierdie was die algemenebenadering teen die einde van die vorige eeu. Kritiek daarop moet baie versigtig en terughoudend gedoen word, want die alternatiewe is nie duidelik nie. Hierbo is slegs in enkele trekke aangedui wat die normale gevolge van hierdie benadering was.

13. Hierdie era was die hoogbloei van ekumeniese samewerking op sendinggebied. In feitlik elkeen van hierdie groot arbeidsvelde is daar pragtige voorbeelde van sodanige samewerking. In hierdie tyd het dit egter veral die vorm aangeneem van geografiese terreinverdeling.

Die beste voorbeeld is Nigerië. Die eerste sendelinge gaan uit as die Suid-Afrikaanse lede van 'n wyd uiteenlopende groep wat gekoördineer word deur die SUM (Sudan United Mission). En drie jaar later (1911) kry die NG Kerk se sendelinge verantwoordelikheid vir die Tiv-volk. Uiteindelik word die werk ook weer oorgegee aan die Christian Reformed Church of America.

In Malawi kom werk die NG sendelinge op uitnodiging van dr Louw van die Livingstonia-sending. Hulle kry dan ook hulle eie gebied in die sentrale deel van die land. Sedert 1926 word hierdie werk, saam met die Presbiteriaanse sendingwerk van die noorde en suide, ingeskaal in die een Kerk van Midde-Afrika Presbiteriaans (KMAP).

In Masjionaland, weer, het die Berlynse sending in 1907 drie sendingstasies aan die NG Kerk oorgegee (Gutu, Chibi en Zimuto).

14. Ons het die vier sendingvelde van Malawi, Zimbabwe (Masjionaland), Zambië en Noord-Nigerië die klassieke sendingmodel van die NG Kerk genoem. Dit het tot stand gekom in die tydperk van die hoogbloeï van die (Engelse) koloniale ryk. Dit is begin en uitgebou deur begaafde en hoogs gemotiveerde sendelinge onder romantiese en avontuurlike omstandighede. Hierdie sendingwerk, met sy vrugte en uitdagings, beskryf en gepopulariseer deur produktiewe skrywers en gedra deur aktiewe sendingverenigings in die kerk, het die sendingbegrip van die lidmate gevorm. Hierdie tyd is lankal verby en ook in dié betrokke gebiede sien die sake nou drasties anders daar uit, maar nogtans geld dit nog steeds as die norm en die ideaal in die hart van "sending-vriende".

Vandag

15. Gister bestaan nie meer nie - net in nostalgiese herinneringe. Die dekolonisasie-proses en alles wat daarmee gepaardgaan, sowel as die toenemende druk op Suid-Afrika weens die binnelandse beleid, het tot traumatiese veranderinge in die buitelandse sending gelei.

In 1961 word die werk onder die Tiv in Nigerië aan die Amerikaanse CRC oorgedra. Een van die beweegredes was die moeiliker wordende politieke situasie.

In Malawi en Zambië sou die NG Kerk met die werk voortgaan dwarsdeur die spanningsvolle tye van opkomende nasionalisme en die verkryging van onafhanklikheid. Dit het die tradisionele patrone drasties verander. Die kerk - daar is nie meer so iets soos 'n afsonderlike "sending" nie - is nou totaal onder beheer van die inheemse mense. Die sendelinge wat nog daar is, vervul verskillende diensfunksies. Enkeles dien as gewone leraars in gemeentes, ander het te doen met opleiding of administrasie of mediese werk.

Dit was in Zimbabwe dat die NG sending sy eerste personeellede moes afstaan as slagoffers van oorlogsomstandighede (ds en mev André Brand). Hulle lewe was in 'n sin 'n beeld van die veranderde sending: gebore in die land, opgegroei op Morgenster, self teruggekeer om hulle lewe aan die werk van die Here te wy; lank nie meer op 'n sendingstasie gestasioneer nie, maar op 'n dorp - gedood deur die mense vir wie hy gekom het om te dien! Die romantiek daarmee heen!

16. In die ander sendingvelde wat in dr Cronjé se boek beskryf word, kan ons reeds die nuwe tyd en die nuwe sendingpatroon sien.

Na jarelange pogings om Mosambiek binne te gaan, stig ds A.G. Murray die eerste sendingstasie Mphatso. Die besliste plan was om hierdie werk op dieselfde patroon as in Malawi te laat ontwikkel, maar hier is omstandighede gans anders. Die Rooms-Katolieke Kerk is die amptelike kerk en die owerhede is Portugese. In so 'n situasie het die geëkte sendingstasie-benadering nie ruimte gevind nie. In 1922 moet die NG sendelinge die land verlaat¹¹⁾. Die werk wat in Sri Lanka (Ceylon) tot stand kom in opvolging van die oplewing wat onder Boere krygsgevangenes in Diyatalawakamp plaasgevind het, dui ook op 'n nuwe tyd. Ds Abraham de Klerk, die eerste "sendeling" van die NG Kerk in Sri Lanka, gaan gewoon as leraar van die Dutch Reformed Church (DRC) van die land. Dit sou binnelands, maar ook buitelands almeer die patroon word. Die jongste verbintenis met die werk aldaar is weer 'n stap verder: 'n inheemse leraar van die DRC word deur die NG kerk onderhou en ondersteun en sy evangeliseringswerk bevorder¹²⁾.

Ds B.B.Eybers het in Kenia man-alleen 'n omvattende sendingaksie probeer opbou met opleiding van werkkragte en al. Die nuwe Afrika het dit egter nie toegelaat nie. In 1960, midde-in die woelinge van onafhanklikheidswording, word hierdie werk oorgedra aan die Gereformeerde Zendings Bond van Nederland¹³⁾.

Ook in Suidwes-Afrika (hoofstuk 8) lyk dit asof die tyd die ou sendingmetode ingehaal het. Hier vind ons 'n sendingstasieperiode wat egter om finansiële en staatkundige redes oorgegaan het in 'n minder romantiese fase. Leraars werk nou vanuit dorpe na omliggende gebiede. Skool, hospitaal en ander dienste word reeds deur die staat onderneem.

17. Dit is veral met die Eilande-sending (hoofstuk 9), die nuwe Wêreldsending-be-langstelling (Sri Lanka, Japan (hoofstuk 10), Hongkong, ens.) en die Sending onder Kommuniste (hoofstuk 11) dat die toekomstige patroon begin deurbreek. Dit is interessant dat hierdie ontwikkelinge veral sedert die sestigerjare gekom het. Dit was ook die tyd toe die tradisionele patroon orals in die moeilikheid begin raak het. In die buitelandse Afrika-velde, sowel as binnelands, het die sending sy romantiek verloor. In verskeie opsigte het dit begin lyk of die sendingaksie tot 'n einde gekom het. Maar toe dring die nood van die wêreld hom weer aan die Kerk op met hernude geweld. Dit kan nie toegelaat

word dat die sending stagneer terwyl driekwart van die wêreldbevolking nog nie vir Christus ken nie!

In die moderne tyd was daar dus veral drie probleme wat aandag moes geniet: die toe deure, die feit dat daar orals kerke is, en die onsekerheid oor hoe om te werk in die tyd ná die sendingstasiebenadering.

18. Die toe deure. In die ou dae het die inheemse leiers nie altyd die sending verwelkom nie. Die deure was egter nie toe nie. In Mosambiek het die deure toegegaan veral weens die druk van die invloedryke Rooms-Katolieke Kerk, maar sedert die sestigerjare was dit politieke faktore wat deure toegemaak het. Die oorgrote deel van Afrika en sy eilande is vir Suid-Afrikaners geslote. So ook lande van die Midde- en Verre-Ooste waar groot behoefte aan sendingwerk is. Die NG Kerk met sy geweldige potensiaal is dus in 'n groot mate gekniehalter. Hierdie toestande het gelei tot die beëindiging van direkte sendingwerk in sowel Nigerië as Kenia. Meeste van die jongste pogings word indirek aangepak.
19. Daar is in werklikheid geen plek meer waar met sendingwerk begin kan word sonder om 'n plaaslike kerk in ag te neem nie. Al sou daar hoogs onderbediende en onderbemande gebiede bestaan, kan werk nou alleen in samewerking met bestaande kerke aangepak word. Dit is tegelyk heerlik en problematies. Kerke moet nou oortuig word dat daar wel ruimte vir samewerking is en dat die NG Kerk die nodige steun kan verleen. Nou is internasionale betrekkings ook van die grootste belang. In sowel Japan en Sri Lanka as die eilande is dit inderdaad hoe die werk gedoen word. Die klem kan nou nie meer val op die totstandkoming van 'n NG dogterkerk nie, maar die vrug van die arbeid vind sy tuiste in 'n plaaslike susterkerk.
20. Wat nou gedoen? Die hele tradisionele omvattende sendingbenadering in die vorm van sendingstasies en -inrigtings is uitgeskakel. Enersyds is dit nou moontlik om op die evangelie te konsentreer en op kerkbou en groei. Maar wat gemaak met die omvattende nood wat hom orals opdring? Sending is mos nog steeds 'n omvattende taak, die bring van die volledige evangelie aan die volledige mens in sy volledige situasie. Tog kan die strategie om nl. 'n plaaslike kerk te steun (met meer as net personeel en finansies) die sendingaksie betrokke hou juis by die totale situasie.

More

21. Hopelik het uit die behandeling hierbo 'n tendens na vore gekom wat die weg vorentoe kan uitstippel. Die buitelandse sending (soos ook die binne-landse sending) is onherroeplik op 'n pad geplaas wat veel anders is as dié wat in die afgelope eeu bewandel is. Daar is reeds afskeid geneem van die aanname dat die NG Kerk sy eie ding doen en 'n eie dogterkerk opbou. Hierdie besef sal nog verder moet deurwerk. In 'n groot mate sal die sendingbeleid en -metodiek in hierdie tyd beskryf moet word.
- Slegs drie terreine moet miskien aangedui word.
22. Die toekoms van NG Kerk deelname aan buitelandse sending lê by samewerking. Eerstens sal die samewerking tuis moet begin. Swart NG Kerklidmate sal bv. op verskeie plekke meer aanvaarbaarheid geniet as blankes. As die NG Kerk en die NG Kerk in Afrika, NG Sending en Reformed Church in Africa saam soek na 'n rol in die buiteland sal dit nie alleen 'n groter kans op sukses hê nie, maar sou dit beslis ook 'n positiewe bydrae lewer tot die geloofwaardigheid van die evangelie binne- en buitelands. Maar tweedens sal samewerking in die "sendingveld" noodsaaklik wees. Toegang, en 'n werksgebied, sal alleen verkry kan word wanneer die aanbod in die vorm sal wees van hulp aan 'n plaaslike kerk. Hierdie het reeds duidelik geword (Sri Lanka, bv.) maar sal in die toekoms nog meer so wees. Dit gaan die hele veld van ekumeniese betrekkings met ander kerke diepgrypend raak. Verhoudings sal met kerke in die Derde ~~W~~erld gesoek en opgebou moet word.
23. Die een soort werkkrag wat dus in die nuwe sending bruikbaar sal wees, is dié waaraan 'n Derde ~~W~~erld-kerk behoefte het. Dit kan wees leraars, dit kan wees teologiese dosente, of ander gespesialiseerde kerklike werkers. Sulke mense sal waarskynlik slegs op kort termyne en taakgerig benodig word. Die NG Kerke met hulle ryke tradisie behoort uitnemend te kan help op hierdie wyse.

'n Ander groep sendelinge wat toenemend belangrik word, is die tentmaker- of "vryskut" sendelinge. Dit is geroepe christene wat in regeringsdiens, of in enige van verskeie moontlike hoedanighede, in ander lande werk terwyl hulle hulle hele teenwoordigheid in daardie land sien as 'n sendinggeleentheid. Sulke mense sal deur die kerk ingelig, gemotiveer en gesteun moet word om hierdie roeping tot eer van God te vervul. Op so 'n manier kan die kerk op indirekte,

nie-amptelike manier groot dinge vir die Koninkryk doen.

Netso behoort die kerk vrymoediglik lidmate toe te laat en te ondersteun wanneer hulle by ander christelike organisasies wat wel toegang het om in sekere lande te werk, wil aansluit. Afhangende van die organisasie self en sy werksmetode kan die kerk amptelike steun aan sulke persone gee. In baie gevalle maak die struktuur van sulke diensorganisasies diensmoontlikhede oop wat net nie vir kerke in ander gestaltes bestaan nie.

24. Laastens sal die vraag oor die inhoud van die sendingdiens ook aandag moet geniet. Daar is reeds daarop gedui dat baie van die tradisionele sendingopdragte van die omvattende sendingpatroon alleen by uitsondering aandag sal kan geniet. Watter soort hulp aan behoeftige kerke gaan as sendingdiens kwalifiseer? Die grens tussen "sending" en "interkerklike hulpverlening" sal almeer aktueel word. My gevoel is egter dat dit 'n gesonde uitgangspunt sou wees as die werklike behoeftes van die betrokke kerk en die gemeenskap wat hy dien en probeer bereik, as die beginpunt dien. Op hierdie manier kan 'n ryke en waardevolle diens verrig word in die liggaam van Christus.

Slot

25. Is daar 'n toekoms vir die NG Kerk se sending in die buiteland? Ek wil sê, ja, 'n wonderlike toekoms waaroor geesdriftig geraak kan word. Maar dan sal sekere ou denkbeelde en voorkeure waarskynlik vervang moet word met 'n nuwe benadering. Veral die optrede van die kerk na binne, en die beeld wat sodoende opgebou word, sal 'n deurslag gee in die toekomstige betrekkings met ander christene. En sonder goeie betrekkings sal die NG Kerk nie ruimte gebied word om sendingwerk te onderneem nie.

NOTAS

1. J.M. Cronjé, Aan God die dank. Geskiedenis van die Sending van die Ned. Geref. Kerk. Deel 2: Buite die Republiek van Suid-Afrika, Pretoria 1981.
2. Cronjé, a.w., 64.
3. Cronjé, a.w., 236-237.
4. Cronjé, a.w., 84.

5. Cronjé, a.w., 19.
6. Cronjé, a.w., 32.
7. Cronjé, a.w., 36.
8. Cronjé, a.w., 37.
9. Cronjé, a.w., 247.
10. Cronjé, a.w., 26.
11. Cronjé, a.w., 194 e.v.
12. Cronjé, a.w., 272 e.v.
13. Cronjé, a.w., 283 e.v.